אע"ג דאיכא דדמיא לה חשיב לה, וליחשב נמי כותש? אמר אביי① שכן עני אוכל פתו בלא כתישה. רבא② אמר הא מני רבי היא דאמר אבות מלאכות ארבעים חסר אחת ואי חשיב כותש הויא ליה ארבעים, וליפוק חדא מהנך ולעייל כותש? אלא מחוורתא כדאביי: ת"ר היו לפניו מיני אוכלין בורר ואוכל בורר ומניח ולא יברור ואם בירר חייב חטאת מאי קאמר? אמר עולא הכי קאמר בורר ואוכל לבו ביום, ובורר ומניח לבו ביום, ולמחר לא יברור ואם בירר חייב חטאת מתקיף לה רב חסדא וכי מותר לאפות לבו ביום וכי מותר לבשל לבו ביום? אלא אמר רב חסדא בורר ואוכל פחות מכשיעור, בורר ומניח פחות מכשיעור, וכשיעור לא יברור, ואם בירר חייב חטאת מתקיף לה רב יוסף וכי מותר לאפות פחות מכשיעור? אלא אמר רב יוסף בורר ואוכל ביד, בורר ומניח ביד, בקנון ובתמחוי לא יברור ואם בירר פטור אבל אסור, ובנפה ובכברה לא יברור ואם בירר חייב חטאת מתקיף לה רב המנונא מידי קנון ותמחוי קתני? אלא אמר רב המנונא בורר ואוכל אוכל מתוך הפסולת, בורר ומניח אוכל מתוך הפסולת, פסולת מתוך אוכל לא יברור ואם בירר חייב חטאת מתקיף לה אביי מידי אוכל מתוך פסולת קתני? אלא אמר אביי בורר ואוכל לאלתר, ובורר ומניח לאלתר, ולבו ביום לא יברור ואם בירר נעשה כבורר לאוצר וחייב חטאת אמרוה רבנן קמיה דרבא אמר להו *שפיר אמר נחמני. היו לפניו שני① מיני אוכלין ובירר ואכל ובירר והניח: רב אשי מתני פטור② רבי ירמיה מדיפתי מתני חייב, רב אשי מתני פטור והא תני חייב? לא קשיא הא בקנון ותמחוי הא בנפה וכברה כי אתא רב דימי אמר: שבתא דרב ביבי הואי ואיקלעו רבי אמי ור' אסי, שדא קמייהו כלכלה דפירי ולא ידענא אי משום דסבר אוכל מתוך פסולת אסור אי משום עין יפה הוא דמכוין. חזקיה אמר הבורר תורמוסים מתוך פסולת שלהן חייב לימא קסבר חזקיה אוכל מתוך פסולת אסור? שאני תורמוסים

דשלקי

אע"ג דאיכא. אחריתי בהדה דדמיא לה חשבינהו לתרווייהו כאבות ואע"ג דחדא נינהו: **וליחשב נמי כותש**. חטין במכתשת להסיר קליפתן דהואי במקדש בסממנין, אלא לאו משום דדמיא לדש לא חשיב לה דהא נמי מיפרקה מלבושה היא: **שכן עני אוכל פתו בלא כתישה**. לכך אע"ג דהואי במקדש ואב מלאכה היא כיון דתנא ליה דש לא תנא לה, וזורה ובורר ומרקד סידורא דפת נינהו וכיון דהוו במקדש והכא אתחיל בסידורא דפת תנינהו כדאמרינן גבי אופה דה"ל למתני מבשל ולא אופה דלא הוה במקדש אלא משום סדורא דפת נקט ואתא אחיל ואופה בפת כמבשל בסממנין אבל כתישה, עשירים הוא דלתתי וכתשי לעשות סלת נקיה אבל עניים לא טרחי הלכך לא תנא לה ומיהו ודאי אב מלאכה היא ובכלל דש היא: **רבי היא**. דיליף לקמן בפרק הזורק (דף צז:) דברים הדברים אלה הדברים למניינא: **וליפוק חדא מהנך**. או זורה או בורר או מרקד דהוו חדא ליפוק מינייהו חדא וליתני הך, דהכי עדיף למיתני תרתי מהא ותרתי מהא מלמיתני ולמיכפל תלתא זימני בחדא ואיכא חדא דלא כפיל ביה מידי: היו לפניו מיני אוכלין גרסי' ול"ג שני: **ולא יברור**. לקמיה פריך מאי קאמר ברישא תנא בורר והדר תנא לא יברור: **ולמחר**. לצורך מחר: **וכי מותר לאפות ולבשל לבו ביום**. וה"ל אב מלאכה היא כיון דאמרת ולמחר חייב חטאת: **פחות מכשיעור**. פחות מגרוגרת: **וכי מותר לאפות פחות מכשיעור**. נהי דחיוב חטאת ליכא איסורא מיהא איכא דקיימא לן חצי שיעור אסור מן התורה בפרק בתרא דיומא (דף עד.) והיכי קתני בורר לכתחלה: **בקנון**. כלי עץ ששוליו כעין ניטור רחב מלאחריו וקצר מלפניו ובעלי מטבע עושים אותו והבורר בו קטנית נותן קטנית במקום הרחב ומנענע והקטנית מפני שהוא עגול מתגלגל ויורד דרך פיו הקצר והפסולת נשאר בכלי: **פטור אבל אסור**. מותר לכתחלה לא הוי דדמי לברירה, וחייב חטאת לא הוי דכלאחר יד הוא דעיקר ברירה בנפה וכברה, אבל ביד לא דמי לבורר כלל: **מידי קנון ותמחוי קתני**. ה"ה נמי דפריך מידי נפה וכברה קתני אלא חדא מינייהו נקט: **אוכל מתוך הפסולת**. לא דרך ברירה היא: **ובורר ומניח לאלתר**. לאכול לאלתר שאין זה דרך בוררין: **לאוצר**. להצניע: **נחמני**. אביי: **והניח**. לעיל חייב, ואי בוררו מניח לאלתר, מותר לכתחלה הוא ופטור אבל אסור ליכא: **שבתא דרב ביבי הואי**. הגיע יומו להיות עומד ומשמש על התלמידים: **ושדא קמייהו**. ולא רצה לברור האוכל מתוך העלין ונתן לפני כל אחד ואחד אלא שטחן והם נוטלים ואוכלים ובשעה זה נפרש האוכל מאליו: **הבורר תורמוסין**. לאחר ששלקן הוא בורר אוכל מתוך הקליפה:

דשלקי

אע"ג דאיכא דדמיא לה חשיב (א). והא דלא חשיב שובט ומדקדק, לפי שהם לגמרי בכלל מיסך ואורג ולא חשיב נמי מנפץ אע"ג שבמשכן היו מנפצין פשתן לעשות יריעות ושאר דברים משום דהיינו דש ממש אלא שזה בתבואה וזה בפשתן אבל זורה ובורר ומרקד הם שלשה דברים: **שכן** עני אוכל פתו בלא כתישה. וא"ת מ"מ ליחשיב כתישת סממנין דהוה במשכן, ואע"ג דעני אוכל פתו בלא כתישה, לענין סממנים מלאכה חשובה היא? ואומר ר"י דלאו דוקא "אוכל פתו" אלא ה"ה דעני טובע בסממנים בלא כתישה וא"ת מרקד נמי לא ליתני שכן עני אוכל פתו בעיסה בעוסה כדאמר בסוף פרקין ויש לומר דרוב עניים אין אוכלין בלא הרקדה, אלא שלפנים אלה מגמרפין הסובין, דקרינן ביה "מלחם הארץ" ביון די"ל עניים שאוכלים בעיסה בעוסה ור"ת פירש בע"א ולא נתיישב לר"י: **היו** לפניו שני מיני אוכלין גרסי'. וכן פירש ר"ח דבאוכל מתוך אוכל שייכא ברירה שבורר אותו שאינו חפץ לאכול מתוך אותו שרוצה לאכול, דאותו שאינו חפץ בו חשיב פסולת לגבי אותו שחפץ לאכול וכן משמע בירושלמי דגרס הבורר אוכלים מתוך אוכלים חזקיה אמר כו': **בורר** ומניח. פי' לצורך אחרים: **וכי** מותר לאפות פחות מכשיעור. והמתרץ ס"ד דפחות מכשיעור אי דרך אכילה: **מתקיף** לה רב המנונא מידי קנון ותמחוי קתני. פי' הקונט' דה"נ הוה מצי למיפרך מידי נפה וכברה קתני וקשה לר"י מאי קמשני רב המנונא לדידיה נמי תקשה מידי [אוכל] מתוך פסולת קתני ועוד בסמוך פירש הקונטרס והתניא חייב דהיינו הך דהכא ומשני דבנפה וכברה מיירי והיכי משני הכא מידי נפה וכברה קתני ונראה לרבינו יצחק דדוקא מקנון ותמחוי פריך וה"פ מידי קנון ותמחוי קתני כיון דנחת לפרושי דיני ברירה דביד מותר ובנפה וכברה חייב חטאת לא היה לו להניח מלשנות קנון ותמחוי דפטור אבל אסור: **בורר** ואוכל אוכל מתוך פסולת. משמע דאוכל מתוך פסולת אין דרך ברירה בכך וקשה דבריש פרק תולין (לקמן קלח.) אמרי' מה דרכו(ג) של בורר בורר אוכל מתוך פסולת וי"ל דהתם בפסולת מרובה על האוכל, הוי אוכל מתוך פסולת דרך ברירה, דהתם במשמר איירי וקשה לרשב"א דתנן בפ"ק דביצה (דף יד:) הבורר קטניות בי"ט ב"ש אומרים בורר אוכל ואוכל וב"ה אומרים בורר כדרכו ואמר בגמרא בד"א כשהאוכל מרובה על הפסולת אבל פסולת מרובה על האוכל ד"ה נוטל את האוכל ומניח את הפסולת ואי בפסולת מרובה על האוכל הוי אוכל מתוך פסולת דרך ברירה היכי שרי לב"ש הא אינהו אסרי לברר כדרכו וצ"ע שם: **והתניא** חייב. פי' בקונטרס דהיינו ברייתא דלעיל וקשה לר"י דלמאי דמוקמינן לה בנפה וכברה משמע דוקא לבו ביום אסור אבל לאלתר אפי' בנפה וכברה שרי ובפ"ק דביצה (גם זה שם.) משמע דבנפה וכברה אסור בכל ענין דתנן ב"ה אומרים בורר כדרכו בקנון ובתמחוי אבל לא בנפה ובכברה ולא מפליג בין לאלתר לבו ביום ועוד לכאורה נראה דלעיל הוי בורר לבו ביום כמו לאלתר לאביי וא"כ שרי לשולה בנפה וכברה אפי' לבו ביום ומתני' דביצה אסר לכל הפחות לבו ביום ונראה לר"י דברישא דלעיל איירי בבורר ביד והכא דמוקי לה בנפה וכברה ברייתא אחריתי היא ואפי' לאלתר חייב חטאת וכן משמע מתוך פירוש ר"ח דפירש שיש ג' דינין בבורר לאלתר דביד מותר לכתחלה בקנון ובתמחוי פטור אבל אסור בנפה וכברה חייב חטאת: **ולא** ידענא אי משום דקסבר אוכל מתוך פסולת אסור. פי' לא ידענא מה שלא בירדם תחלה קודם שהביאם לפניהן אבל אין לפרש מה שלא בירדם בשעה שהניח לפניהם דא"כ מאי קאמר אי משום דקסבר אוכל מתוך פסולת אסור דהא לכ"ע שרינן אוכל מתוך פסולת לאלתר:

הכי

מסורת הש"ס

[נדרים נה: ועי"ש בר"ן [illegible] דקרי לאביי נחמני וע"ש פירש"י גיטין לד:]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אע"ג וכו' חשיב לה והא דלא חשיב. נ"ב [illegible] לקמן בפ' [illegible] דף [illegible] ועיין לעיל בדף [illegible]:(ב) ד"ה [illegible] וכו' [illegible] של בורר [illegible] אוכל [illegible] פסולת:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אע"ג וכו' לפי שהם לגמרי בכלל מיסך. עי' לקמן דף [illegible] ע"ב בתוס' ד"ה שובט:

עין משפט נר מצוה

לט א ב מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה יב סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שיט סעיף א:

מ ג מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם סעיף ד:

מא ד מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף א ב:

מב ה מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם סעיף ג:

מג ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

◆

רבינו חננאל

חייב משום בונה ובשדה משום חורש וקי"ל בהני תלת כרבה. (א"ר אבא החופר גומא ואין צריך). פי' גבשושית תל של עפר שהיתה לו ונפלה בבית חייב משום בונה כו'. [אמר ר' אבא החופר גומא ואין צריך] לחפור חפירה אלא לעפר בעלמא בלבד הוא צריך. נטילת העפר אינה מלאכה משום חפירה אינו חייב שהרי לא נתכוין לחפירה. ואפילו לר' יהודה דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה ה"מ במתקן אבל האי דחפר מקלקל הוא בין בבית א) בין בשדה. וכי האי מילתא אמרו בהכל חייבין בראיה (חגיגה י') שהן כהררי' התלויין בשערה. מקרא מעט והלכות מרובות: ת"ר הקוצר הבוצר הגודר האורה כולן מלאכה אחת הן. פי' פיסה צרור של אדמה ולענין הלכה מאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי קי"ל כרב אשי דאמר אין דרך תלישה ולא דרך פריקה בכך. הא דאמר רבה מאן דכניף מילחא ממלחתא חייב משום מעמר קי"ל כאביי דאמר אין עימור אלא בגידולי קרקע ואינו חייב אלא (כשמעמר) [כשמעביר] ד' אמות ברה"ר. הדש (תנא) [הוא] המפרק הפסולת המחוברת באוכל ומכינתן לברירה או כברה [בזורייה] או בהרקדה. המנפץ נופץ עפרורית מן האוכל וכן המנפס מולל שבלים נמצא זורה והבורר והמרקד כולן מעבירין פסולת המעורבת באוכל ואינה מחוברת (ואינה) כגון קליפה שצריכה פירוק או כגון עפרורית שצריך ניפוץ אלא מעורבת בלבד. וכן אם נטל בידו ארם תבוא' בתיבנא ובפסולת שיש בה ונופח בה ברוח פיו וביררו חשוב הוא כזורה. פי' בורר נוטל פסולת מבין האוכל ומשליכ' או נוטל האוכל ומניח הפסולת. מרקד שמשיל את האוכל והפסולת בכברה ונשארת האוכל ואם האוכל דק והפסולת עבה כמין תבן יוצא האוכל ונשארת הפסולת בכברה. וכיון דאסיק' כי הזורה והבורר והמרקד כולן מעין מלאכה אחת הן מפריש הפסולת מן האוכל ומשום דהוו במשכן הוו להו תלתא וחייב על כל אחת ואחת. ואקשינן ונחשוב נמי כותש שהוא מסיר קליפת החיטין מעליהן למחון אותם להוציא סולת כגון כותש לעשות דייסא או טיסני והנה גם זה מפריש פסולת מן האוכל הוא ומשני אביי שכן עני אוכל פתו בלא כתישה כלומר כל בני אדם טוחנין [illegible]

[illegible]

נושא (עד ע"ב)
בורר
מבנה

[illegible]

"מתקין" קושיות [illegible]

[illegible]